

Amerikas negrer

Under vilka förhållanden lever egentligen negerbefolkningen i USA? Förbättras situationen i storstäderna? I svenska massmedia bibringas allmänheten lätt den föreställningen att några framsteg inte görs. Detta är emellertid i grunden felaktigt, påvisar i denna artikel fil.mag. Nils-Eric Brodin, visiting scholar vid Hooverinstitutionen, Stanford University. Förf redogör också för opinionsundersökningar i USA, vilka klart ger vid handen, att den överväldigande majoriteten av negerbefolkningen själv anser sina levnadsförhållanden avsevärt förbättrade i jämförelse med för några år sedan. Likaledes är, tvärt emot vad som ofta göres gällande från extremt håll i Sverige, det stora flertalet värnpliktiga negrer fullt villiga att göra sina insatser i Vietnamkriget.

I svenska tidningar och tidskrifter har man ofta tillfälle att läsa om Amerikas stora negerproblem. Ofta sensationsartade reportage beskriver livet i neger-slummen i de stora städerna. Det är sällan man läser att regeringen eller frivilliga resurser har använts för att förbättra storstadsnegerbefolkningens förhållanden. Det talas om "andlig och fysisk misär" men sällan om de förbättringar på olika områden som skett.

Vad anser den färgade befolkningen i USA själv (c:a 10 procent, eller 20 miljoner) om sina nuvarande levnadsförhållanden i jämförelse med för några år sedan. I en opinionsundersökning 1967 (utförd av den berömda Harris Poll) svarade inte mindre än 74 procent av de tillfrågade att i jämförelse med några år tidigare hade de sett betydliga förbättringar i sina levnadsförhållanden. Endast fem procent tyckte sig inte förmärka någon förbättring. I en annan undersökning, utförd av University of California, svarade fyra av fem negrer att deras sociala och ekonomiska omständigheter hade förbättrats. Och oaktat vad som påstås, har inte mindre än 83 procent av New Yorks manliga negrer i värnpliktsåldern och 91 procent av samma grupp i Birmingham, Alabama, visat sig helt beredvilliga att ta del av Amerikas insatser i Vietnamkriget. De i Sverige mycket populära meningsyttringar från några få färgade desertörer att detta krig "är den vite mannens krig" har alltså

mycket litet stöd bland den vanlige manlige amerikanske negern.

Attitydförändring i Södern

Det är inte några tvivel om att diskriminering p g a ras fortfarande existerar bland många i USA, särskilt då i sydstaterna. (Argumenteringen bland dem är förresten mycket lik den som den vanlige svensken hade gentemot zigenare för inte så länge sedan). Genom opinionsundersökningar i USA har det emellertid gång efter annan visat sig att denna diskriminering, t o m bland vad som gäller som reaktionära kretsar, börjar ge vika för mera upplyst tänkande. I en Texasundersökning t ex visade det sig att attityderna hos de vita i sydstaterna gentemot sina neger-grannar på många sätt förbättrats. Sjuttiofyra procent accepterade nu full integration på allmänna färdmedel mot 49 procent 1963; 69 procent accepterade helt integrerade samfundslokaler mot 46 procent 1963; 20 procent skulle inte ha något emot att deras son hade en svart rumskamrat mot 80 procent 1963. osv. För en svensk kan det kanske synas egendomligt att dessa diskrimineringsattityder över huvud taget skulle finnas, men företeelserna bör alltid ses mot de ekonomiska och sociala förhållandena i sydstaternas våldsamma historia. De kan inte förstås emot en jämförelse med svenska förhållanden, där liknande historiska eller ekonomiska utvecklingar inte existerat. Man borde också komma ihåg att rasdiskriminering

är kännetecknande för endast en liten del av Amerikas befolkning, huvudsakligen den i sydstaterna som har endast en mindre del av Amerikas 200 miljoner innevånare.

För att se hur dessa förbättringar för Amerikas negrer har skett, låt oss ta en titt på två områden; utbildningen och ekonomin.

Southern Education Reporting Service, en organisation som verkar för negrernas fullständiga integration inom de olika delstaternas utbildningssystem, påpekade 1967, att 16 procent av sydstaternas tre miljoner färgade skolbarn fanns i integrerade skolor mot sex procent 1966. T o m i "the deep South" i Mississippi har allvarliga försök och insatser ägt rum för att förbättra utbildningen för den färgade delstatsbefolkningen. 1950 var t ex utbildningskostnaderna för delstaten 375 miljoner kronor. 70 procent av denna summa gick till skolans färgade barn som endast var 39 procent av skolornas enrollment. Skolåret 1961—1962 blev kostnaderna 2 500 kronor per färgad elev. Av de 7 382 färgade, som studerade för fil mag-examen (M A) vid delstatens universitet, fick inte mindre än 5 000 studiemedel från delstatliga stipendiefonder, ett mycket högt procenttal inom amerikansk utbildning där självförsörjning är vanligast bland universitetsstuderande.

Little Rock

Ett dramatiskt exempel på förbättring-

är inom utbildningsväsendet finns i Little Rock, Arkansas, där 1957 och 1958 negerbarn kunde inskrivas i stadens "high-school" (gymnasier) endast med militär hjälp från centralregeringens sida. Från åtta studerande då har antalet färgade inskrivna vid skolan stigit till mer än 400 och är nu 18 procent av studentantalet. Och vita barn undervisas av färgade lärare, en sak otänkbar 1957.

1967 blev inte mindre än 305 655 negerbarn inplacerade inom tidigare helt vita skolor. Där sk de facto-segregering existerar är detta p g a den vita stadsbefolkningens flykt mot förorterna som en del av den ekonomiska förbättringen. Deras villor och lägenheter fylls då av färgade som kommit upp från landsbygden i sydstaterna för att få bättre betalda yrken i nordstaternas storstäder. Om denna typ av segregering uppstår är det alltså inte nödvändigtvis p g a inhemska förflyttningar som resultat av ekonomiska förbättringar. För att motverka detta har skoldistriktet ofta försökt att forsla barn från sina hem till andra områden, men dessa försök till konstlad integrering är föga populära varken bland vita eller färgade föräldrar eller barn.

Problemet med neger—vit integrering ligger ju inte endast i diskriminering p g a ras utan består framför allt på grund av olika utbildnings- och arbets-skicklighetsnivåer. Det är därför högst viktigt att integrering av Amerikas negerbefolkning inom amerikanskt nä-

ringsliv förberedes genom vidgade utbildningsmöjligheter. Det är för den sakens skull glädjande att se en betydande tillväxt av negrer inom amerikanska colleges och universitet. I juli 1966 rapporterades det att det fanns 207 316 färgade i Amerikas colleges och universitet. Det är 4,6 procent av den totala amerikanska universitetsenrolleringen. Detta är ett betydligt högre procent-tal än de tillfällen till högre utbildning som ges många afrikaner, asiater och t o m europeer. Och t o m i sydstaterna finns det en lärare per 27 elever, medan genomsnittet i Europa var en på trettio elever.

Negerungdomen favoriserad

"Den mest favoriserade skolungdomen i USA idag är negerungdom med bra betyg som söker sig in till ett av de bättre universiteten", säger en artikel nyligen i "Time". Detta gäller de mest prestigeberättigade utbildningsanstalterna i USA, de dyraste och, i de flesta fall, de privatägda. Räntefria lån, stipendier från både central- och delstatsregeringen, och många olika privata fonder och stiftelser (United Negro College Fund) bereder väg för de mindre bemedlade. Yaleuniversitetet, som för fem år sedan endast hade tio färgade studenter, har nu fyrtio; Columbias antal har gått upp från sexton till 56; Chicagos från tio till 75. I Kalifornien har de större och mindre universiteten, privata såväl som delstatliga, gjort speciella insatser på detta område. Och de

är endast några av en likartad tendens i större delar av USA. Speciella undantag för färgade studenter gör det lättare för dem att klara inträdesproven, och i många städer finns en stab av college-ungdomar som frivilligt ger sin tid för att ge speciella lektioner (tutorial service) utan ersättning till färgade jämåråriga och yngre, så att de kan klara sig i den nya utbildningsmiljön.

Genom dylika privata och statliga insatser får den amerikanska negerungdomen möjligheter som aldrig var tillgängliga för deras föräldrar. Genom lån från Office of Economic Opportunity (OEO), genom privata fonder och organisationer, genom tiotusentals frivilliginsatser från loger, kyrkor, välgörenhetsgrupper, ges tillfälle till ökad och fortsatt teknisk och akademisk utbildning för Amerikas negerminoritet. Att detta på så många områden kunnat effektivt utföras genom frivillig och icke-statlig verksamhet har gjort programmen av värde både för den vite och för den färgade deltagaren.

En ordentlig utbildning måste ligga till grund för verkligt ekonomiskt framåtskridande. För att den amerikanska negerbefolkningen skall kunna ta del av den amerikanska arbetsmarknadens möjligheter, måste facklig och akademisk utbildning för de färgade ökas. Detta har också skett. Labor Department har visat att lönen för den amerikanska negerkvinnan (traditionellt den färgade familjens huvudsakliga inkomsttagare och försörjare) har fyrdubblats

mellan 1939 och 1956. Färgad arbetskraft inom kontorsyrken har procentuellt stigit från 13 procent 1950 till 23 procent 1965. På samma gång har utbildningsskillnaderna mellan vita och färgade kvinnor minskats, den är nu endast 1,2 år.

Mellan 1960 och 1966 steg antalet arbetare inom manschettyrken hastigare bland färgade än bland vita. I akademiska, tekniska och förmansbefattningar steg antalet icke-vita 13 procent 1960—1966, medan de vitas antal steg endast 11 procent. Inom kontorsarbeten steg det med 50 procent medan de vitas andel var endast 13 procent. I försäljningsarbeten steg de färgade med 48 procent, men de vita med endast 10 procent. Tjänstebefattningar inom hushåll gick däremot ned med 7 procent för färgade, medan de däremot steg med 10 procent för vita mellan 1960 och 1966.

Lokala och privata initiativ effektivast

Det finns många planer på att påskynda negrernas plats inom arbetsmarknaden. De som har visat sig mest effektiva är ofta de lokala samt de som har organiserats av privata intressen, handelskammare, industrier, fabriker, och välgörande stiftelser och andra organisationer. Centralregeringens miljarddollarinsatser i Wattsområdet av Los Angeles, efter de stora upploppen där, hade mycket litet effektivitet i jämförelse med vad de kostade medan de omskolningsarbeten och träningstillfällen

som erbjöds av privata fonder eller arbetsgivare har visat glänsande resultat.

351 av de största affärs- och industriföretagen i USA deltar i träningsprogram för minoritetsgrupper under namnet "Plans for Progress". I Atlanta, Georgia, kom genom dylikt samarbete mellan privata intressen och ansvariga negerledare 5 000 nya befattningar för negrer till i programmet "Operation Bread Basket", som gav dessa nya arbetstagare en kombinerad årslön av 110 miljoner kronor. Samma program i Chicago hade inom femton månader funnit 2 200 arbeten för färgade. Affärs- och industriintressen i sydstaterna har lärt sig att det bästa sättet att minska risken för rasoroligheter är att förebygga dessa med full sysselsättning, i den mån detta är möjligt. 1963 hade tex inom en femmånadersperiod 65 procent av afärsmännen i 556 städer givit tillfälle till nya arbetsmöjligheter för tusentals färgade.

"Black Capitalism"

Dessa privatstyrda program är en del av den nya idén "Black Capitalism". De mest militanta inom Amerikas negerbefolkning har ofta gjort gällande, att "välfärdsidén" är förnedrande och att vad som behövs istället är något som kan inge stolhet hos de färgade, i vad de själva kan göra för att bättra sin ställning. Negerägda affärsföretag, "svart" kapitalplacering, är huvudpunkter som förenar olika intressen, som på andra områden har vitt skilda in-

tressen. Amerikas nye president Richard Nixon har sagt: "Det är inte nog att vitägda affärsföretag anställer mer negrer vare sig som arbetare eller i andra befattningar... vad som behövs är en expansion av svarta ägare, vi behöver mer svarta arbetsgivare och flera negerägda affärsföretag." Detta är inte en ny idé bland amerikanska ekonomer, men det är en ny idé i amerikansk politik och en djärv och revolutionär tanke.

Den färgade befolkningen i USA börjar alltmer att skapa sitt eget kapital, öppna egna affärsföretag och bli arbetsgivare åt både vita och färgade arbetare. En betydande ökning av dessa företeelser har skett under de senaste fem åren, men så tidigt som 1960 fanns det 33 negerägda banker och kreditinstitut och 53 negerägda försäkringsbolag, med tillgångar på mer än 1,1 miljarder kronor. Det fanns 100 negerägda radiostationer och 172 negerägda tidningar, med två miljoner prenumeranter. Liknande hög statistik gäller veckotidningar, den största som heter "Ebony" i miljonupplaga, och med 30 miljoner kronor i annonsintäkter. Dessa siffror gäller 1960, och nuvarande statistik skulle vara mycket högre. Av 22 miljoner amerikanska aktieägare (elva procent av befolkningen) börjar allt fler negrer att "spekulera på marknaden". 1960 fanns det 10 000 negrer med en årsinkomst på mellan 50 000—250 000 kronor, 400 med mellan 250 000 och 500 000 kronor och 45 amerikanska neg-

rer med en årlig inkomst på fem miljoner kronor, alltså äkta dollarmiljonärer.

Man borde också komma ihåg att av världens 308 miljoner negrer bor endast ca 20 miljoner i USA. Men de gjorde 1960 av med 100 miljarder kronor, och sju år senare hade denna summa stigit till 150 miljarder. Amerikas 20 miljoner negrer har mer bilar än världens övriga färgade. Det behöver inte sägas att de också har mer televisionsapparater, egna hem, lägenheter, telefoner, radioapparater än hela den övriga negerbefolkningen i hela världen.

Resultatet har blivit en växande färgad medelklass. Nästan obefintlig under 1950-talet, fanns det 1966 inte mindre än 1,8 miljoner icke-vita familjer med en årsinkomst av mer än 30 000 kronor.

Rasupploppen

Men är inte de svåra rasupploppen i Amerikas storstäder de sista två årens somrar bevis på att det finns ekonomiskt förtryckta? Det är en naturlig fråga. Detta har blivit en populär myt men ingalunda en sann förklaring på dessa upplopp som har ett vida mer komplicerat orsaksförlopp. För att se hur de ekonomiska faktorerna spelar en roll inom de grupper som deltog i större upplopp, låt oss ta som exempel två städer, Detroit och Washington DC.

I båda dessa städer hade mer pengar gjutits in från såväl olika statliga myndigheter som frivilliga resurser, än in-

om andra städer. Ett större allmänt våningsantal hade blivit byggt, det fanns mer lekplatser och friluftsområden än inom de flesta storstäder. Men vid slutet av upploppen i Washington DC upptäcktes det, att det ingalunda var de förtryckta fattiga som deltagit. Inte heller var det de missmodigt arbetslösa. Bl a hade 13 av de första 119 som anhölls arbete inom den federala regeringen. Många hade så mycket som ett tusen kronor på fickan, och genomsnittet var 350 kronor, knappast en summa man hade räknat att finna i fickorna på Amerikas fattiga och färgade befolkning.

I Washington DC, som har Amerikas högsta procentuella färgade befolkning, är 61 procent av stadsbefolkningen färgad och inte mindre än 90 procent av dess skolbarn. Enligt 1960 års folkräkning fanns det 22 000 icke-vita familjer med en årslön på mer än 40 000 kronor; 10 800 familjer med en årslön på över 50 000 kronor, och 141 med en årslön på 125 000 kronor. I en undersökning 1966 fann man att genomsnittslönen för en negerfamilj inom staden var 33 250 kronor. Det finns villor och in-satslägenheter som bebos av både vita och färgade som ligger i prislägen mellan 85 000—545 000 kronor. Sveriges "favoritneger", Stokeley Carmichael, köpte nyligen en villa för 350 000 i stadens utkanter. Man kan undra om dessa pengar kom från hans vänskapsbesök på Kuba, eller från Clartéframträdanden i Uppsala.

Inte heller gav undersökningarna vid handen att fattigdom låg till grund för sommarens upplopp i Detroit. Enligt en undersökning av University of Michigan var negerfamiljens genomsnittslön 31 000 kronor inom upploppsområdet. Detta är endast 1000 kronor mindre än genomsnittslönen för negerfamiljer inom hela staden och inte mycket mindre än den vita familjens genomsnittslön (34 000). 70 procent av negerfamiljerna inom upploppsområdet hade bil och hade det ekonomiskt bättre ställt än de vita inom samma område. Att dylika sociala problem kan motarbetas endast genom ekonomiska resurser har gång efter annan visats sig inte kunna bli bevisat genom fakta. Dock är det sant att både ekonomisk integration och

andra resurser måste användas för att göra den färgade amerikanen socialt, akademiskt och ekonomiskt likställd med vita amerikanska medborgare. Det finns fortfarande skillnader mellan genomsnittslönerna för den vita och den färgade familjen (31 000 mot 17 000 1965). Dessa klyftor minskas emellertid snabbare än dylika klyftor minskas mellan medelinkomsterna för socialgrupperna I och III i Sverige (28 000 mot 16 000 kronor 1966).

Det är ingen tvekan om att USA fortfarande har en lång väg att gå. Men ovanstående fakta visar, att allvarliga försök görs, som i stället för att bli ihärdigt bortförklarade och nedtystade borde bli uppmärksammade och sannfärdigt redovisade i Sverige.